

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 10 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kőszíratok visszadására
 vagy megőrzésére nem vállal költ.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 18.

A kereszt az egyetemen.

— A kereszt visszahelyezése. Az egyetem bezárása. —

Tavaly májusban történt, hogy a király látogatása előtt egy nappal, gonosz, otromba kezek letördelték a keresztet az egyetem lépcsőházát díszítő magyar koronának a tetejéről.

Természetes dolog, ezt a hallatlan sérelmet, mely egyformán sértette a magyar és vallásos érzést, nem hagyhatták annyiban. Az e tárgyban meginterpellált kultuszminiszter ígérgette a vizsgálatot és a megtorlást, de a vizsgálat — mint rendesen történni szokott — elposványosodott, a megtorlás elmaradt.

Lehet-e csudálni, hogy az ifjuság nem türte szó nélkül a vallás és hazafiság legszentebb jelvényének a meggyalázását s feltámadt és megérlelődött benne a kereszt felmagasztalásának és visszahelyezésének magasztos gondolata?!

Néhány nappal ezelőtt az egyetemi ifjuság hivatalos organumából, az Egyetemi Lapokból közöltünk egy cikket, mely híven tükrözi vissza az ifjuság gondolat- és érzésvilágát.

E cikk a többek közt ezeket írja az egyetemi ifjuság nemes intenczióiról:

»Hogy az ifjuság ezen kérése alapján, indokaiban őszinte és becsületes, ezt már kezdetben elismerte minden független és józan gondolkodó; hogy megszívlelendő és egyszerűen vissza nem utasítható, ezt pedig igazolta az egyetem jogi karának ez ügyben tett előterjesztése.

Csak rosszakarat vagy pedig alapos tájé-

kozatlanság minősíthette az ifjuságnak ezt a mozgalmát is másodrendű politikai kérdéssé.

Csak felekezeti vakbuzgóság és türelmetlenség, avagy az elvakult politikai pártállás tüntethette föl ebben az ügyben úgy az egyetemi ifjuságot, mint valamely politikai párt vagy vallásfelekezet zsoldosait.

Soha ifjuság becsületesebb ügy szolgálatában nem állott. Soha becsületesebb szándék, őszintébb érzés nem vezette az ifjuságot, mint éppen ebben a mozgalmában.

Ez az ügy az igazság ügye volt.

Az az igazság, mely a keresztény kultúrában öltött testet. Az az igazság, melyért Isten fia a keresztfán kiszenvedett s amelynek ezóta szent jelvénye lett a kereszt.

Ez a szent igazságokat magában foglaló jelvény nem egy felekezet jelvénye, amint hogy azok az elvek, melyeket jelképez s amelyekért Isten fia a keresztfán kiszenvedett, nem egy felekezet igazsága, hanem az egész emberiségé. *Ezeken nyugszik a mai keresztény társadalom; ezeken épültek föl összes tudományaink.*

Érezte ezt a magyar ifjuság akkor, midőn azon a gyűlésen, hol egybegyűltek, hogy elégtételt szerezzenek a magyar szent koronán s a rajta lévő szent kereszten elkövetett sértésért, elhatározta a kereszt fölmagasztalását.

Mintha érezte volna ez az ifjuság, hogy a mai ezer és ezer megtévelyedett társadalmi irány és tan között erős vallásos érzésre van szüksége.

Mintha föltámadt volna az ifjuságban annak a magyar fajnak a szelleme, mely hazánk egész történelmében keresztül a hazafias érzést nem szünt meg a vallásos érzéstől külön választani.

Am a rosszakarat az ifjuság ezen mozgalmát félre magyarázta.

Azok, kik a vallásos érzést a magyar hazafisággal nem tudják összeegyeztetni, akik nem ismernek és nem akarnak ismerni keresztény erkölcsöt és keresztény kultúrát, — sajnos, elég sokan vannak a magyar ifjuság közt — az ifjuságnak a kereszt kifüggesztését célzó kérelmét »heccz«-nek keresztelték el; megrágalmazták a magyar ifjuságot, mikor úgy tüntették föl, mint hitvány bábut, mely politikai töredékek eszközéül szolgál.

Az ifjuságot népszerűtlenné tenni; úgy tüntetni föl, mint éretlen gyermekcsoportot — ez volt törekvésük.

Fáj ezeknek a jó uraknak, akik valamikor, négy-öt év előtt (bizonyos tüntető körmenetek alkalmával) az egyetemi ifjuságot büszkén hirdették a nemzet jövőjének — az egyetemi ifjuságot most a kereszt védelmében látni!

De hiába! Műközvélemény, műdüh, pizskolódások, rágalnak nem fogják az ifjuságot erről az utról leírítani.

Azok az események, amelyek ma történtek az egyetemen, csakugyan azt mutatják, hogy az ifjuság — nem tért le az utról, melyet eddig követett, hogy célját, a kereszt felmagasztalását és visszahelyezését elérje.

Ismeretes dolog, hogy az ifjuság méltányos kérvényének, daczára két egyetemi fakultás egyhangú támogatásának, nem lett meg az óhajtott eredménye. Még azt sem érte el, amit a jogi kar tanárai egyhangulag megadandónak határoztak.

Az emiatt elkeseredett ifjuság ma önhatalmulag vett elégtételt magának a kereszten elkövetett gyalázatos sérelemért s a jogi és bölcsészeti kar előadási termében kifüggesztette a keresztet. A kereszttől irtózó (alias keresztetellen) egyetemi polgárok levételték azokat, amiből

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Megfeszített igazságok.

Irta és felolvasta a nagyváradai Kath. Kör márczius 17-én tartott bölgi felolvasásán: Pálffy Béla.

Hölgyeim és Uraim!

Mindenki láthatja, aki csak egy kicsit és mélyebben tud nézni az élet rugói közé, hogy szinte össze egyezhetlen problémák állanak szemben egymással, melynek lenyűgözve az emberiség egy-egy részének lelkét ellenállhatatlanul hajtják a táborokat, hogy megütközzenek.

A harc, előjeleiből ítélve, undorítóan ígérkezik és példátlanul kiméletlennek, mert nem igazságokért, hanem egyes megölt igazságok hagyatékáért folyik, nem is harcosok, de örökölni vágyók között.

E tévelygésben, e készülődésben eszembe jut a Talmud egy legendája.

Arabia pusztájában bolyongott az Ur választott népe. Az agg vezér, a 100 éves Mózes egy sziklára térdelt, s ott imádkozott a népért, majd elgyöngülve az uttól, feje alá tette a követ s csendes elszunnyadt. Szél megállott a zaj elült, hallgatott a természet, hogy ne zavarja az Ur szentjének pihenését.

De még itt lennt csend volt, ugyancsak kitért a lázongás fent az Ur előtt. A pusztának egyéb kövei panasza mentek az Urhoz és így szóltak. Uram! Ime ezen az egy kővön nyugszik a te szent s ez örök dicsősége lesz annak a kőnek s e dicsőségből nekünk nem jutott, könyörülj meg rajtunk s tégy e dicsőség részesévé.

És szólt az Ur. Mindnyájatokra nem hajthatja fejt az én szentem, de ha ily igaz a szeretet bennetek szentem iránt, segítetek rajtatok. Erőt adok belétek, menjete forrjatok egygyé azzal a kővel és dicsősége a tietek is lesz egyformán.

És megindultak a kövek s csakhamar hegygyé forrtak, s még mindég több-több jött, mire megijedt az ördög és mondta:

— Ha minden kő egygyé forr akkora lesz a hegy, hogy csúcsa égbe ér s új utat nyer a nép, nem Kánaánba, de egyenest az égbe, ezt nem engedem!

És zavart csinált a kövek között, megállítá őket utjukban s új dicsőséget hirdetett. — Ne menj tovább. A nagy hegyen csak egy por szem leszel, állj meg, gyűjtsd magad köré a többit és hegygyé leszel magad, s megnöve téged tartanak a szent hegynek.

A kövek megállottak, apró szirtekké, dombokká lettek, el nem érhetvén a szent hegy magasságát, rá zudultak s szét morzsolták azt

s a szét szórt kövek terméketlenné tették, az egész tartományt.

Ez a legenda társadalmi problémáink harczainak igen jó képe.

Ha az igazság egyetlen és örök forrásából, a hitből egy-egy részt megérteni kezd az ember csakhamar lelkesedik is érte s a lelkesedés tüze mind több és több embert vonz az igazság felé s bámulatos önzetlenséggel építik a szent hegyet, mely irányítója legyen majd a nemzeteknek s az égbe emelje az igazságot, melyért építenek.

De nem fog égbe nyulni a hegy soha, mert amint az igazság elfogadottá lesz s tisztességet és boldogulást sugároz munkásaira, rögtön közbe lép az önzés s a munkások többé nem a szent hegyet építik, hanem annak anyagából piedesztált raknak önmaguk számára s mert így is törpék maradnak az igazság mellett, hát rá támadnak az igazságra és önzésből szét dülják mit az elődök építettek s az égbe nyuló hegy helyett csak apró dombok maradnak, emlékeül, hogy győzött a hazugság s mi boldogság felé vitt volna ha felépül, most szétrombolva lesz a kietlen jövő oka.

Az emberiség történetében sok ilyen vándor kő van, elhibázott küzdelmek emléke, melyeket azonnal meglehet ismerni arról, hogy mindenkin ott van megfeszítve az igazság, melynek győzelméért kezdődött az építés.

persze harc támadt s a vége az lett, hogy — *egyelőre bezárták az egyetem.*

Ez a harc jelképe a társadalomban évtizedek óta dúló harcnak, melyet a hitetlenség indított minden vonalon a kereszt és a megfeszített igazságok ellen. Idáig kevesen voltak a kereszt igazi védői, az otromba támadások felrázták álmukból a tespedőket s ezentúl úgy látszik többen lesznek, akik bátor lélekkel szállnak sikra a legszentebb igazságokért, melyektől az emberiség jóléte függ.

Nemes cél a küzdelemért s ha kitartással vivják azt — e jelben győzni fognak.

* * *

Az egyetemen a kereszt visszahelyezése ügyében ma végbement eseményekről következő távirati tudósításaink számolnak be:

Budapest, márcz. 18.

Reggel 8 órakor kezdődnek az előadások a tudomány-egyetemen. Az egyetemi hallgatók, a mikor a terembe beakartak menni, zárva találták az ajtókat. Lesiettek a szolgákhoz, a kiktől izgatottan, rosszat sejtve kérdezősködtek, hogy miért nem nyitják ki az ajtókat?

— A rektor magnifikusz parancsára zártuk be a tanterem ajtóit, volt a válasz. Se több, se kevesebb, valószínűleg szintén rektori parancsra.

De csakhamar megtudta a fiatalság az okot. Nem a szolgáktól, hanem azoktól az ifjaktól, akik az Egyetemi Kör helyiségéből jöttek át az egyetemre.

Ezek aztán elbeszéltek, hogy néhány egyetemi hallgató a kora reggeli órákban a jogi fakultáson alig egy-két terem kivételével valamennyi tanteremben kifüggesztette a keresztet az egyetem katolikus jellegének kifejezésére. Fekete fából kifaragott kereszték ezek, a melyeket vagy a katedrúra, vagy pedig az ajtó fölé szegeztek az ifjak.

A folyosókön pedig a hirdető táblákra nagy plakátokat függesztettek ki, szintén még kora reggel. A falragasz szövege a következő:

A keresztény ifjak kiáltványa.

»Egyetemi polgártársak!

A keresztény egyetemi ifjuság, a mely a jogfolytonosság alapján állva kívánta és kérte a budapesti egyetem termeiben a keresztény szeretet és a keresztény erkölcs szimbólumának, a keresztnek visszahelyezését, a mai napon önmaga illeszté vissza méltó és jogosan megillető helyére a szent keresztet.

Egyetemi polgártársak! Nem egy felekezet fiait, nem politikai vagy felekezeti pártok befolyásolt vagy sugalmazott eszközei: minden politikai párttól és felekezettől független, gondolkodásban és cselekedetben önálló, egyedül saját lelkének szent meggyőződését és jogérzetét követő fiatal emberek tették azt, mi tettük azt: a tisztán érző és gondolkodó, — de egyszerűs mind a magyar közéletet és közérzelmet pókhálójával bevonó hazug és veszedelmes, — mondjuk ki nyíltan: erkölestelen, kozmopolita szellem által el nem vakított, meg nem szédített, magyar keresztény egyetemi ifjuság.

Hisszük és tudjuk, hogy jól és jogosan cselekedtünk. A mit tettünk, azt tennünk kellett, kötelesség volt. Ha meg nem tettük volna, akkor volnánk bűnösök.

A kereszt ott volt az egyetem falán hosszú időközön által, alig 30 éve, hogy letűnt onnan, véletlenül, határozat nélkül. Ime most ott van ismét, határozat nélkül, igaz, de ha nincs eltávolító határozat, akkor a jog meg nem szűnt, élt állandóan és ma föltámadott újra, teljességében. Van-e szükség visszahelyező határozatra? Komoly higgadtsággal kérünk benneteket egyetemi polgártársaink, a keresztény Magyarország polgárai, — fogadjátok nyugodtan a mi történet. A mit tettünk, azazal nem akartunk és nem akarhattunk senkit jogaiban vagy érületében sérteni. A szeretet és a tiszta erkölcs jelképe ne bántson senkit, de ha akadna elvetemült bűnös, a ki isteatlenül ellene támadna, önmagára vessen, ha a támadás önön fejére visszahull.

Mi nem akarunk támadni senkit, de ha lelkünkben élő eszményünk ellen támadni fognak, védeni fogjuk azt, munkálmi és végezetül diadalra is fogjuk azt segíteni most és mindenkörön.

Egyetemi polgártársak! Nem teszünk különbséget, a jog, igazság és erkölcs nem osztályozható felekezetek szerint, együtt, különbség nélkül kérünk mindannyiatokat; álljatok melénk szeretettel, lelkesedéssel az erkölcsben tisztább, hazafiúi erényekben gazdagabb és ezek által boldogabb kor meg nem törhető hitével. Ne lássatok sérelmet, erőszakolt cseleket, hallgassatok egyes-egyedül lelketek szavára.

De ha akad, a ki ezt nem teszi, azt meg komoly higgadtsággal kérjük álljon félre nyugodtan. Várja meg a fölöttes hatóságok intézkedését, — a megtörténteken amugy sem változtathat, a keletkezhető bajokért pedig a felelősség az ő lelkére hull.

A mit tettünk, tiszta öntudatból, minden lehető következmény mérlegelésével Isten nevében cselekedtük.

A keresztény ifjuság erős lélekkel hiszi, hogy keresztény tanárai, akik erényeikkel a jog és igazság tiszta érzetével mindenkor példányképei és vezetői voltak, e nagyon komoly, de szent és igazságos küzdelemben nem fogják elhagyni és megtagadni eszményeiket, igaz érzésük hevével és tekintélyük súlyával támogatni és biztosítani fogják a minden keresztény erkölcs és szeretet szimbólumának, a keresztnek jogait.

Isten és a szeretet békéje velünk!

Budapesten, 1901. március 18.

A budapesti keresztény egyetemi ifjuság nagy bizottsága.

Zavar az egyetemen.

Csoportokba verődve, lármázva, szenvedélyei tárgyalják a folyosón az ifjak az esetet.

Nagy tömeg nyüzsgött a folyosókön. Mindegyik ajtó elé pedellust és egyetemi alkalmazottakat állított az egyetemi tanács, nehogy az ifjak föltörve az ajtókat, a termekben csinaljanak botrányt.

Időközben egyik-másik tanár, a ki ép akkor érkezett, be akart nyitni a tantermébe, de nagyon természetesen őket sem engedték be a pedellusok. A professzorok a tanári szobákban tisztán magánjelleget konferenciákra gyűltek össze, mikor ennek vége volt, néhányan kilép-

Hölgyeim és Uraim!

Hallgassák meg az idők szavát. Hozzátok szölkök itt jelen levő öregebbek, kik még láttátok a jobb idöket, emeljétek fel tisztességben megöszült fejeteiket, nézzetek vissza a multba s mondjátok meg mit láttok?

Boldogabb idökről beszélnek az aggok. Ifju korunkban mi is küzdöttünk, fáradtunk, de megtudtuk keresni a kenyeret, magunk, nők és gyermekeink számára. Akkor még tudta mindenki, hogy mennyi az elég — a másét nem szomjuhozta s így jutott bőven mindenkinek. Esténként együtt imádkoztunk családunkkal s az apa-anya és ártatlan gyermek imája megnyitotta az eget, mely reánk adta áldását. Akkor még atyánk fiának hívtuk a szegényt és felebarátunknak az embereket. Aztán elborult egyszerre felettünk az ég, egy jaj szó járta át szívünket »veszélyben a Haza« s e szóra férfi lett a gyermek, erőre kapott az aggastyán, el feledtük nőnket, kit szerettünk, gyermekeinket, kik szerettek, keservesen gyűjtött vagyonunkat, mert hit a Haza. Aztán csend lett újra — a temető csendje mindenütt, a Haza haldoklott halálos sebében. Soha úgy nem imádkozott a magyar, mint eme idöben, mert tudtuk, hogy amit megölt az ember, azt elég hatalmas feltámasztani az Isten s a mit reméltünk megtörtént, feltámadt a Haza, szabad lett a nemzet.

Az aggoknak, nagyatyáink ifju korának volt ideája, a hazéért vivott küzdelemben telt

el az ifju kor. Mily ideális volt a harc, mily bámulatosan önzetlen a küzdelem! tudjuk mindnyáján.

Mivé lett ma a haza fogalma?

Át ment az állam fogalmává, a lélek helyett csak a testet akarjuk ismerni.

A gyönyörű küzdelem ott lett elhibázva, hogy mihelyest nem kellett már meghalni a hazáért, azonnal élni akartak a hazából s ezen új küzdelemben senki sem nyert, csak a haza vesztett. Ma pártokra szakadva, társadalmi harcra keveredve, vagyonunkból kiforgatva, hitünkben megrendülve lézengünk a földön, mely hazánk, vagy vándorol tovább fajunk egy része, hogy kenyeret keressen, melyet elvettek kezéből. Ilyen viszonyok között hogyan várhatnánk önzetlen hazafias cselekedeteket. Hogyan nézhetnénk bizalommal a haza jövője felé?

Hölgyeim és Uraim!

Ha megrendült az ideálokban való hit, akkor nincs többé haza.

Mert mi a haza?

Talán az a föld, mely kenyeret terem, vagy az a hely, hol egy fajta nép nagyobb tömegben lakik? Nem!

Kenyer termő föld másutt is van s a kivándorlottak is egy tömegbe húzódnak, mégis el epednek a haza utáni vágytól.

A haza az a föld, melynek porába atyáink haló pora vegyült, melyen családunk fészke áll s melyen gyermekeink bölcsője ring.

Erős hit nélkül nincs tisztelete az ösök sirjának, nem tekintik áldásnak a bölcsőt s szeszély köti, bontja a családot, pedig a hol behorpad az ösök sirja, ahol félelem tárgya a bölcső s ahol idegenek a családtagok, ott nincs haza. Amint pedig a haza szeretete fogy, olyan mértékben lép elő az állam hatalma. E kettő fordított viszonyban van egymással. Régen hazafias kötelességből dolgoztak a közügyek terén ingyen, ma állami fizetés mellett zugalódva.

Az állam önérdekére figyel s e ezélelől elég neki a nemzet többsége, mindenkire nincs szüksége. De mert e többségre szüksége van, azt össze is hozza minden áron s ha össze hozta, megtartja minden áron. És ez a minden áron ez rendszeren a haza rovására esik.

Csak építsék fel az omnipotens államot s nagy atyáink nagy küzdelemből nem marad egyéb emlékün, mint az elviselhetlen terhű állam, melynek ormán megfeszítve függ majd a Haza.

Szólok az atyákhoz. Éltetek delén álló férfiak nézzetek vissza ifjuságtokra, mi lelkesített akkor.

És szólának atyáink. A mi ifjuságunkban újra felderült az ég s mi atyáink nyomdokán küzdeni kezdtünk a haladásért.

(Folytatása köv.)

tök a folyosóra, a zajongó fiatalság sorai közé, hogy nyugodtságra intsék őket.

Egyetlen szavukat sem lehetett hallani a fűlsiketítő láрма közt.

— Hiszen nem Reichsrath ez, ne kiabáljatok, — figyelmeztette az egyik egyetemi polgár a társait.

De ezek nem hallgattak el.

— Kivánjuk és követeljük, hogy a kereszteteket azonnal távolítsák el! — hangzott mindig hangosabban. A tanács végre beleegyezett abba, hogy azok a tanárok, akik az előadásokat megakarják tartani, prelegálhatnak. Kinyitották egy pár terem ajtaját és a hallgatók betódultak a terembe.

Dr. Király János, aki római jogot ad elő nyolcztól kilenczig, nem akarta megtartani előadását addig, a míg el nem távolítják a tanterméből a keresztet.

Már a katedrán mondta ezt a professzor, amikor az egyetemi polgárokat hallgatásra intette.

Mikor a diákok látták, hogy Király nem fog prelegálni, nagy láрма közt kivonultak a teremből.

Dr. Antal Gyula ellenben, az egyházjog tanára, a kereszt kifüggesztésének dacára, hajlandó volt előadását megtartani. Hallgatóinak legnagyobb része katolikus érzelmű egyetemi polgárokból állott, akik mellett csekély számmal voltak jelen a kereszt kifüggesztését ellenző hallgatók. Nem mertek tehát botrányt inszenálni és a professzor, bár nem a legcsöndesebb hallgatók előtt, megtartotta előadását.

Nagyobb tüntetést rendeztek Kovács Gyula előadásának kezdetén. Egyforma számmal voltak a hallgatóság közt »kereszt-ellenzők« és »kerestpártiak«, ahogy egymást az ifjak nevezték. A mikor a professzor belépett a terembe, kathedrája fölött ott látta kifüggesztve a keresztet. Nyugodtságra intette hallgatóságát, a melyre azonban nem hatott a szava.

Dr. Kovács Gyula végre szóhoz jutott és a következőket mondta:

— A jogi kar a kereszt kifüggesztése ellen foglalt állást. Mint a jogi fakultás professzora nem tarthatok előadást olyan teremben, a hol kifüggesztették a keresztet a jogi kar határozata ellenére.

Szólts otthagytá hallgatóságát. A diákok utat nyitottak neki. De a láрма nem szűnt meg, a tüntetés mindig nagyobb mérvet öltött.

A IV. számú tanteremben Súly Gyula dr. kisszámú hallgatóság előtt megkezdte előadását, mert az ő tantermében nem volt kifüggesztve a kereszt.

— Én megtartom előadásomat, — mondta. A kik tüntetni akarnak, azok maradjanak a folyosókon. Itt tanulni fogunk.

Az egyetemi polgárság egy része hír szerint a déli órákban monstreklődöttségben felkérte Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi minisztert; hásson oda, hogy az egyetemen nyugodtan megtarthassák az előadásokat.

Egy újságíró ma délelőtt fölkereste Kisfaludy A. Béla rektort az egyetemen és a tüntetések dolgaiban kérdést intézett a rektorhoz.

A rektor azt felelte, hogy az egyetemi tanárok nem azért nem tartották meg az előadást, mert az ifjuság egy töredéke önhatalmúlag kifüggesztette a keresztet. Az előadások azért maradtak el, mert a tüntetők nagy lármájában nyugodtan tanítani nem lehet. A délelőtti események tárgyában a rektor különben délre tanácskozára összehívta az egyetemi tanácsot.

S igen érdekesen viselkedtek a női hallgatók. Ezeknek tudvalevőleg a második emeleten külön szobájuk van. Mikor a szoba előtt összeverődve meglátták azt a csoportot, a mely a keresztet a teremben kifüggesztette, maguk követelték, hogy az ő szobájukba is adjanak egy keresztet. Mikor megkapták a keresztet óriási éljenzésbe törtek ki.

Az egyetemi tanács határozata.

Budapest, márcz. 18. (Saj. tud. táv.) Az egyetemi tanács konferenciája délután ért véget.

A tanács elhatározta, hogy előbbi határozatát fenntartja, a kereszteteket tiszteletteljesen leszedeti s a központi irodában szekrényben helyezi el. — A vizsgálatot megindítja, hogy kipuhatolják, kik függesztették ki a tantermekben a keresztet s jelentést tesznek a kultuszminiszternek. Az egyetemen az előadásokat két napra felfüggesztik. A rektor figyelmezteti felhívásban az egyetemi hallgatókat, hogy tartózkodjanak minden demonstrációtól és botránytól, mert ellenkező esetben bezárják az egyetemet.

Ez szent kereszt.

Budapest, márcz. 18. (Saj. tud. táv.) Hír szerint a kereszteteket mikor kilüzték, ezeket a szavakat mondták:

— Az Atyának, Fiúnak és Szentlélek nevében és dicsőségére!

A 11. számú teremben a szolga levette a keresztet, de csakhamar körülfogták, kivették kezéből és ismét feltűzték, azt irván felébe:

— Ez szent kereszt!

Budapest, márcz. 18. (Saj. tud. táv.) Margitai tanács jegyző az ifjak elől bemenekült az irodába.

Kovács Gyula tanár mikor be ment a tanterembe, levette a szent keresztet s beszédet tartott, amelyben azt mondta, hogy »olyan ifjúságnak, amely szembe helyezkedik az egyetemi tanácssal, nem tart előadást.«

Megkeresés a rendőrséghez.

Budapest, márcz. 18. (Saj. tud. táv.) Az egyetemi tanács elhatározta, hogy sürgősen megkeresi a rendőrséget, hogy puhatolja ki a kifüggesztett plakátok szerzőjét, valamint a tüntetések rendezőit. Ha a tüntetések ismétlődni fognak, megszüntethetik az előadásokat.

A keresztet levétele.

Budapest, márcz. 18. (Saj. tud. táv.) A kereszteteket a rektor és a dekanok jelenlétében leszedték s a rektori hivatalban helyezték el.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 18.

Az appropriációs törvényjavaslat részletes tárgyalásán Csávolszky Lajos éles beszédben bírálta Lukács miniszter szombati beszédét.

Tisza István gróf a segédhivatali tisztviselők és napidíjasok redukcióját sürgette, a mit Széll Kálmán miniszterelnök meg is ígért neki.

Molnár Józsiás szomorú gazdasági helyzetünket vázolta beszédében, rámutatott a bajok forrására: a közös vámtérletre.

Lukács pénzügyminiszter és Molnár Józsiás közt ezután polemia fejlődött.

A figyelmet különben teljesen abszorbeálta az egyetemi ifjak ügye. Az ifjuság ma kitűzte a kereszteteket a tantermekben és ez a hír, meg az, hogy zavargás volt, több tanár megszüntette az előadást, némileg föl kavarta a házat.

A padokban azt a plakátot olvassák, melyben felszólítják a keresztény ifjakat a kereszt védelmére és a karzaton tömegesen megjelentek az egyetemi ifjak, abban a hiszemben hogy a kereszt-ügy a Ház elé kerül.

*

Elnök Perczel Dezső 10 órakor nyitja meg az ülést.

Elnök bemutatja a gazdasági munkás és betegpénztár oklevelét a képviselőház adományáról.

Napirend: a költségvetés törvényjavaslatának részletes tárgyalása.

Az első szónok Csávolszky Lajos azt vette a pénzügyminiszter szemére, hogy szombati beszédjében az inkompatibilitást védte és hogy az Adriához való gazdasági viszonyok megítélésében ellentétes a telfogása a kormányelnökével.

Erre a felszólalásra senki sem válaszolt.

Tisza István gróf: Felhívja ujjal a figyelmet arra, hogy az állami apparátusunk rohamosan növekszik, kivált a segédhivatalok. Az utóbbi tíz év alatt az irnoki és számtisztai személyzet 40 százalékkal szaporodott és a napidíjak is megkétszereződtek. Ez azért is helytelen, mert az állam e testületeket, a társadalom széles rétegét csak oly fizetésben részesítheti, amiből megélni lehetetlen.

Az egyszerűsítést sürgeti.

Főleg a munkaidőt kell helyesebben beosztani. De nem kívánja ám, hogy most már a napidíjasokat rohamosan elbocsássák, ez újabb nagy hiba volna, a kenyérosztás, a humanitás ellen való lenne, de az átmenet évek folyamán meg lehetne csinálni.

Széll Kálmán miniszterelnök figyelemre méltónak találja Tisza István gróf szavait. De a tőle fölvetett kérdés, csak kis része annak a nagy munkának, melyet a szülő körülbelül egy éve, nemcsak a központban, de a vidéken is megkezdett. Az adminisztratív egyszerűsítését. Fölvett bizonyos reformokat, összegyűjtötte az anyagot és valamennyi törvényhatóságban ankétet rendelt el ezen kérdésre nézve.

A szülő ezek alapján általános reformot indít, de ha nem tudja az egészet létesíteni, kiszakítva fogja a legsürgősebbeket megvalósítani.

A mi a kisebb tisztviselők és napidíjasok dolgát illeti, a mai idő és munkabeosztással nemcsak ezek, de az egész tisztviselői kar erejét nem lehet kihasználni. Mi reggel 9 órától déli 1 óráig koncentráljuk a munkát, ez helytelen időfecsérlés. Azon lesz, hogy délután is dolgozzanak a napidíjasok és ezzel jobb díjazást kapjanak.

A személy reductio azonban gyors nem lehet, mert nem lenne méltányos, hogy egyszerre elbocsássák a napidíjasokat. Ő a saját miniszteriumában úgy segít a dolgon, hogy több napidíjast nem nevez ki. (Helyeslés jobbról és közöpen.)

Molnár Józsiás kifogásolja az egész költségvetést. Először mert nem egyezik meg a tényállással, másodsor mert ez nem haladást, de visszafejlődést mutat.

Kulturális fejlődésünk fejlődött ugyan, csak hogy nem fejlődött a helyes nemzeti irányban s hol állunk ma még attól a fejlődési ponttól, ahol a külföld áll.

Követeli, hogy államosítsák különösen a emzetiségi iskolákat, akár nyitnak, akár titkosak azok. Iparunk, kereskedelmünk a legrosszabb lábbon áll, nem tud önállóságra vergődni, közgazdasági helyzetünk meg teljesen Ausztriától függ.

Megtörtént, hogy Magyarország több czukorkiviteli illetéket fizetett, mint a mennyit bevett.

Sürgősnek mondja az önálló vámterület behozatalát, mert csak ezáltal virulhat fel az ország. Legfőbb célja kell legyen politikáknak, hogy gazdasági életünk felendülését előmozdítsa.

Nem fogadja el a költségvetést. (Helyeslés balfelől.)

Lukács László pénzügyminiszter: Sajnosan tapasztalja, hogy magánosok mily könnyelműséggel verik magukat adósságba. De kijelenti, hogy ennek megállítására az állam alig tehet. **Molnár Józsiás**nak az önálló vámterületre vonatkozó megjegyzéseit kétféle; erre már volt alkalma megadni a választ, hasonlóképpen a valutarendezés kérdésében is. A képviselő felhossa az őrlési forgalmat, melynek visszaállítását sürgeti s melytől a buza árának emelkedését várja. A miniszter ösmeri már a szóló ezem kedvencz témáját, erre is már többször választott a miniszter. (Helyeslés jobbról.)

Molnár Józsiás: Reflektál a pénzügyminiszter felszólalására s megvédi a saját állításait s különösen az önálló vámterület mellett kardoskodik.

A tételt megszavazták.

A ház a költségvetési törvényjavaslatot elfogadja.

Szell Kálmán miniszterelnök betérjeszti a negyedévi tulkiadásra való meghatalmazást a háznak.

Az ülés véget ért.

A szabad sajtó ünnepe.

— márc. 18.

Barátságos, zártkörű vacsorára gyűltek össze vasárnap, e hó 17-én este a helybeli újságírók és nyomdászok, a Fekete Sas nagytermében, hogy megünnepeljék március 15-ét, a sajtószabadság születésének 53 éves évfordulóját.

Jelen voltak: Dr. Dési Géza, Pálffy Béla Szűts Dezső, Halász Lajos, Bíró Lajos, Ady Endre, Fehér Dezső, Papp János, Pintér Imre, Mendelényi Béla, Hantke Emil, Baranyi István, Dr. Friedländer Sámuel, Dr. Krippka Henrik, Dr. Varadi Ödön, Fűrési József, Gáthy Kálmán, Bárdos Imre, stb.

A programmszerű megállapodás következtében az első pont dr. Dési Géza mintegy másfélórás beszéde volt, melyben Mirza Saffi, Dosztojevszki, Gabrielli D'Annunzio stbitől vett idézetekkel és hasonlatokkal fejtegette a sajtó nagy hatalmát és hivatását, különösen a tekintetben, hogy nem nézi, ki hogyan imádják Istenét, és ki írja Y-al a nevét. Ez a sajtó a tökéletes világosságra a legesekélyebb reakció elnyomására törekszik.

Sikerült beszédeket mondtak még dr. **Friedländer Sámuel**, **Krippka Henrik**, **Szűts Dezső**, **Pintér Imre** és **Fehér Dezső**.

De mint mikor a légkörben nyomasztó nyugalom és fojtó szelcsend uralkodik és szinte várjuk perczről-perczre, hogy mikor dördül meg az összetörülő felhő, úgy nézett mindenki a dr. Dési Géza mellett ülő reverendás alakra, **Pálffy Bélára**. Halk moraj, elhaló zugás, míg végre felhangzott a várva várt dörgés, és szólásra emelkedett **Pálffy Béla**.

Gyermek korában egy pékműhely ajtaján czimert látott. Két oroszánt ábrázolt, a mint egy percz felett viaskodtak. Nagy ember korában még mindig meg volt a crimer a verekedő oroszánokkal. Elgondolkozott rajta, hogy az oroszánok oly gyöngék-e, vagy a percz oly

erős, hogy nem bírnak vele. Ebből a hasonlatból tér át a sajtó munkására, kik mindannyian percz felett viaskodnak, jóllehet vannak már oly oroszánok is. kiknek orrán gyűrű van és azon póráz, a melyen ütemszóra rángatják a veszekedésre. Hagyjunk fela percz felett való viaskodással legyen az liberális czomb, vagy néppárti sajt, tömörüljünk egy közös cél, a bel- és küllellenség legyőzésére. Majd áttér arra a fennen hangoztatott és oly nagyon szomjuhozott világosságra. Ő is szereti a világosságot, de mikor az a lámpa már oly lánggal és, hogy a korom és pernye felszáll belőle, és kellemetlen büzös szagot áraszt. Ő már akkor lejjebb csavarja azt a lámpát, mert nem akatja hogy a piszok belepje és a büz az orrát csavarja. Akkor meg lehet látni annál a lámpánál több egyebet is, mit teszem azt, hogy a szabad sajtó születése napján a klerus le tud mondani milliókra menő vagyonról és a fiatal klérikusok meg plebánosok csak ugy ontják vérüket a hazáért mint a honvédek. Ilyen világításban tekintsék a sajtó munkásai a dolgokat, ilyen szellemben küzdjenek a közös ellenség leküzdésére, akkor nem fognak a percz felett oly sokáig veszekedni.

Ez a rögtönzött és hatásában leirhatatlan replika őriási hatást keltett. A terem az éljenzés a tapsvihartól csak ugy rengett és maga dr. **Dési Géza** volt az első a gratulálók közt mikor kijelenté; hogy ez igazán szép beszéd volt.

Azután megeredt a fesztelen, újságírók közt szinte elképzelhetetlen kötődés, melybe számos szellemes közbeszólás vegyült.

Bíró Lajos Ady Endrének egy igazán szép versét olvasta fel a betű hatalmáról, az újságíróknak iránta való állandó szerelméről. A szerzőt lelkesen megtapsolták.

A társaság ebben a fesztelen jókedvben a késő éjjeli órákig maradt együtt.

A kamarai választások.

— A kereskedelmi miniszter döntése. —

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara beltágjainak választása január hó 20-án olyan nagy port vert fel, hogy bátran beillett volna egy országos képviselőválasztásnak.

Hár hetekkel előbb megindult a harc és a hajsza az ipartestület jelöltjei és **Bertsey György** elnök ellen.

A választásnál aztán a szavazatokat akként olvasták össze, hogy a szavazó lapokon lévő póttagokat nem külön számították, hanem együtt a többivel s így olyanok is jutottak be rendes tagnak, akik a szavazók póttagul akartak a kamarába bevenni.

Ugy ezért, mint a kifejtett nagy korteskedésért felelősséget nyújtottak be többen a kereskedelmi miniszterhez; valamint kifogásolták dr. **Moskovits Miklós**nak beltági választását, mivel nem volt felvéve a szavazók névjegyzékébe.

A miniszter már határozott a felelősségek felett s bár jóváhagyta a választást, körülből egészen új lista lesz a választás eredménye, mint a melyet a választás után kihirdettek. A miniszter ugyanis új összeszámolását rendeli el a szavazó czéduláknak és pedig akként, hogy a rendes és póttagokat külön-külön számolják.

Igy aztán egészen más lesz az új kamara képe, mint a választás után gondoltuk.

A miniszter leirata a következő:

Nagyvárad város tek. Tanácsának.

Folyó évi február hó 12-én 1579. sz. a. kelt felterjesztésére a csatolmányok visszazárása mellett értesitem a Tanácsot, hogy a f. évi január 20-án Nagyváradon végbement kereskedelmi és iparkamarai beltág választások

megsemmisítésére okot fonforogni nem látok, miután a választásokat megtámadó felelősségek erre alapot nem szolgáltatnak.

Ami Huzella Gyula és társai, valamint Berger Dániel és társai által felpanaszolt azon körülményt illeti, hogy a póttagokra leadott szavazatok a rendes tagokéival együtt számoltattak össze, — megjegyzem, miszerint törvényes rendelkezések ez irányban ugyan nem állanak fenn, de a választók intenczióját tekintve, melyeknek teljes mértékben kell érvényesülnie, — **elrendelem, miszerint a szavazatok rendes és póttagok szerint csoportosítva egy e célból kiküldendő bizottság által újból összeszámoltassanak**, s a megválasztottak névsora ennek alapján helyesbítették.

A felelősségekben foglalt egyéb kifogások sokkal csekélyebbek, semmint tekintetbe vehetők lettek volna. Nevezetesen nem szolgáltathat alapot a választás megsemmisítésére, hogy u. n. korteskedés folyt, mert ez minden választást meg szokott előzni. Ezen körülmény csakis akkor vezethetne a választás megsemmisítésére, ha törvénytelenségek elkövetésére adott volna alkalmat, ami a jelen esetben nem történt meg, sőt még azon üdvös eredményre járt, hogy a kamarai választások iránti érdeklődés a legszélesebb körökben felköltetett.

A bizottság teljesen fennálló rendeletek szellemében cselekedett, midőn a névjegyzékek ellenében elő nem forduló alkalmat nyújtott utólagos igazolásra. Az ilyen választóknak, a kik a névjegyzékekből különben is sajtó közönységük folytán maradtak ki, módjukban állott volna jogaikat esteli 6 óráig érvényesíthetni.

A választási hirdetményekben záróra mindenkor kitűzendő, — de az a szükséghez mértén kitölthető. Nem bir tehát erővel a felelősségeknek az a panasza, hogy a választók egyrésze az 5 órai záróra kitűzése által félrevezettetett.

Ami a szavazás két napra való kiterjesztését illeti, erre nézve a fennálló rendeletek ugy intézkednek, hogy azon esetben, ha nincs megfelelő helyiség, a kereskedők és iparosok külön-külön leszavaztatására, akkor a választás két nap alatt ejtendő meg. A szóban levő alkalommal ennek szüksége nem forgott fenn.

Végül a felelősségekben foglalt az az állítás, mely szerint a választási helyiség bejáratának megváltoztatása folytán a választók jelentékeny része szavazati jogának gyakorlása nélkül távozott, — erejét vesztí azon tény következtében, hogy a jelzett időpont után aránylag több szavazat adatott be, mint előzőleg.

Ezekhez képest tehát a választást állatlánosságban a beadott szavazatoknak fentebb elrendelt új összeszámítása mellett meg erősítem.

Ami dr. **Moskovits Miklós** megválasztása ellen beadott felelősséget illeti, megjegyzem, hogy a szintén ide zárt bizonylat szerint nevezett már több mint 3 év óta atyja gyárának technikai fővezetőjeként működik;

minthogy azonban ezt a bizonyítványt csak nevezett atyja állította ki, nehogy egyoldalú bizonyítvány alapján döntsek, szükségesnek tartom fenti körülmények hatósági megállapítását, mivelből felhívom a tanácsot, hogy ezt a körülményt alkalmas módon állapítsa meg s arról sürgősen tegyen jelentést, melynek alapján fogok végérvényesen határozni.

Budapest, 1901. márc. 13.

A miniszter helyett:

Nagy,
államtitkár.

Második bőjti felolvasás.

Mindinkább kitűnik az az üdvös hatás, melyet a Kath. Kör Nagyvárad társadalmára gyakorol. Bőjti felolvasásai reményen felül nagyszámu közönség körében keltenek érdeklődést s éppen azok körében, a kiknek szánva van: a nagyváradai intelligencia, különösen a hölgyközönség körében.

Uj dolog ez Nagyváradon; hiszen Budapesten is csak pár év óta honosította meg a bőjti felolvasásokat a Kath. Kör. De a jó mag, úgy látszik, jó talajra talált itt is, ott is. Budapesten épp úgy mint Nagyváradon fölismerete a keresztény közönség e felolvasások nagy jelentőségét s nagy számmal vesz részt valamenynyin. A Katholikus Kör viszont azzal viszonozza a közönség érdeklődését, hogy műsorának egyes pontjait magas irodalmi és művészi színvonalon tartva, igazi lelki élvezetet ad hozzá a lelki épüléshez.

A vasárnapi felolvasás is ilyen magas színvonalon állott.

Megnyitól *Balázs* Olga, a Szigligeti-Színház drámai művésznője szavalta el *Hugo* Viktor »Madárfészek a templomban« című remek költeményét. Előadását érzés, a költő gondolatainak hű tolmácsolása s igazán művészi előadás jellemezte. A remek szavakat viharos tapsokkal honorálta a közönség, a mit a művésznő annál inkább megérdemelt, mivel szavaltára csak egy hét múlva került volna a sor s vasárnap hirtelen kellett helyettesítőleg föllépnie. *Balázs* Olgának, a kinek ez már második fényes sikere a Kath. Körben, a kör is kifejezte háláját egy remek imakönyvvel, melyet a kör bőkezű egyházi elnöke, *Palotay* László kanonok ajánlott fel e célra.

Utána *Pálffy* Béla felolvasása következett »Megfeszített igazságok« címmel. Nagyszabásu, gonddal megírt elmélkedés volt ez a modern korviszonyokról, telve gondolattal és mélységgel. A nagyhatású felolvasás mindvégig lekötötte a közönség figyelmét, mely végül lelkesen megtapsolta a felolvasót. Magát a művet tárcza rovatunkban közöljük.

Utolsó, de egyik legkiválóbb pont volt *Balláné* Csik Irén éneke. *Beleznay* Antalgyönyörű Mater dolorosáját énekelte el annyi érzéssel, finom iskolázottsággal és csengő hanggal, a minőt csak ritkán lehet hallani. Nehéz volt az énekszám, különösen annak magas fekvése miatt; de e nagy feladat csak annál fényesebben kitüntette *Balláné* nagy énektudását, a melyet a közönség is elismert, mikor az ének után viharos tapsokkal adott kifejezést elragadtatásának. A kör pedig, szintén *Palotay* László kanonok bőkezűségéből, *Balláné* is szép imakönyvvel lepte meg.

A jelen voltak közül következőket sikerült feljegyeznünk:

Asszonyok: Bordó Ferenczné, Bősörményi Gézané, Beleznay Antalné, Bérczi Jánosné, Baranyi Menyhértiné, Brenner Hugóné, Csipkés Sándorné, Czvekk Kálmánné, Dús Lászlóné, Harmathy Károlyné, Hoffmann Henrikné, Huszár Károlyné, Hant Frigyesné, Kovács Béláné, Kappel Györgyné, Kunz Gusztávné, Kovács S. Jánosné, Kiss Andrásné, Kakas Istvánné, dr. Molnár Imréné, Mayr Sándorné, Maróczy Jánosné, özv. Miskovszky Athanázné, dr. Nagy Ferenczné, Pekaovits Imréné, Péterfy Ákosné, Papp Imréné, Pataky Károlyné, Réz Mihályné, Ráczy Gyuláné, dr. Személy Kálmánné, özv. Szeghy Endréné, Sal Ferenczné, Sztarill Ferenczné, Tóth Mártonné, Tutsek Ferenczné, Tóth Zsigmondné, Tamássy Gézané, Tatár Zoltánné, Voszka Ferenczné, Winkler Lajosné.

Leányok: Bősörményi Tilda, Balázs Olga, Balázs Margit, Bérczi nővérek, Czvekk Ilonka, Csipkés nővérek, Dekker Irén, Dús Piroska,

Eleméry nővérek, Farkas Etelka, Harmathy nővérek, Kugler Rózsika, Király nővérek, Kotauschek Julia, Kovács Emma, Maróczy nővérek, Molnár Jolánka, Makay nővérek, Miskovszky nővérek, Pekaovits Margit, Politovszky nővérek, Rimler Irén, Szeghy Ilonka, Székely nővérek, Sieber Blanka, Tóth Margit, Vucskics Julia, Voszka Ilonka, Vass nővérek, Zvipp Jolán.

Notabilitások: Széchenyi Jenő, Radnay Farkas, Fetsér Antal, Grócz Béla, Steinberger Ferencz kanonok, Imrik Péter, dr. Nagy Ferencz, Kunz Gusztáv, Krüger Viktor, Balla Kálmán, Dús László, Bősörményi Géza, Géczy Lajos, dr. Szemethy Géza, dr. Némethy Gyula, Bereczky Géza, dr. Kovács S. János stb.

UJDONSAGOK.

Egy színész pohárköszöntője.

Vasárnap este a sajtó szellemi és tehnikai munkásai lakomára gyűltek össze, hogy meg ünnepeljék a szabad sajtó születésnapját.

Számos felköszöntő hangzott el, mind aktualisak, szépek és szellemesek. Irányuk szerint egy egész *elevén ujság*.

Egyszer felállott egy megnyerő megjelenésű ember. *Pintér* Imre a Szigligeti-Színház egyik erős oszlopa. Nem mondott valami lelkesítő beszédet, csak egy szomorú tényt konstatait. 22 éve, hogy színész, de oly közönyt, oly mindennapi szürkeséget, mint a milyent Váradon tapasztalt márczius idusán, nem látott seholy, és ez őt, tekintve, hogy itt *hat* napilap lát napvilágot, mély szomorúsággal töltötte el.

Elgondolkoztam ez ember egyszerű, keresetlen és fájó kebelből eredt szavain és konstatait, hogy az a 22 év, mit a színész pályán töltött, nem csak hogy nem ölte ki, de még növelte benne a szt. lelkesedést, a nemzeti idealizmust. Azután beláttam azt is, hogy ez is egy faja annak, a mi ellen hiába szólt, hiába küzd az ilyen érzésű ember.

Ki érne rá ma ünnepelni fekete betűs ünnepet? Miért zárják be a boltokat, miért öltöznének ünneplőbe? A miért ezalótt 53 évvel oly csodás dolgok történtek?

Csak nem teszünk érzélgősek? Nem az a nemzeti kokárda, a mit a gomblyukba teszünk, teszi a hazafiságot, hanem amit a kebelben érzünk!

Igy!

És hogy van valóban? Az ünneplő elő vesz két-három könyvet, összeír belőle szép részleteket és azt az ünnepevényen előadja. A hallgató, — ha ott kell neki lenni — ásit és gondolja, bár már vége lenne! Sőt el se megy. Minek is? Ugyanazt hallani mindig, végre is unalmas az embernek. De meg a munka, a kenyér, másfelé szólit. Ünnepeljenek a kiknek muszáj!

És ünnepelnek az iskolás fiuk . . . meg a csöcselék. A fiuk kijönnek az ünnepevényükről és folytatják tovább az utczán hazafias dalokat énekelve, a csöcselék hozzájuk csatlakozik és lesz éktelen lármá, forgalom, torlódás, míg végre is a torok kifárad, a lelkesedés lelohad és a tömeg szétoszlik. Evvel vége a megemlékezésnek!

Ha pedig a jogász ifjuság ünnepel . . . hát ő is így kezdi. Annyi a különbség, hogy este és nem oszlik előbb el, mint reggel, mikor már minden korcsmát, kávéházat és bodogát bejár. Sok hazafias érzést lehet ott el-sajátítani!

Én úgy gondolom kedves *Pintér* ur, hogy nagyon sok oka van a fent elsorolt helyisé-

geknek abban, hogy így ünnepelik nálunk a márcziusi szent napot.

Fásultság, kedvetlenség, fiatal öregség nem képesek ünnepelni! Ha oly idealizmus és romlatlan kebel lenne az ifjú, mint a 22 éves színész emberé, azt hiszem, hogy akkor márczius idusán több embernek lenne az ünneplésre hajlama, hogy ha már ebben is így kell magam kifejezni.

Őn pedig csak tűzze fel gomblyukába tovább is azt a nemzetiszintü kokárdát és reméljük mindketten, hogy lesz még idő, mikor az ifjak is saját lelkesedésükből, hazafias buzgalmukból fogják a szent napot megünnepelni.

Adja Isten, hogy ez minél előbb bekövetkezzék. (He.)

TAJÉKOZTATO.

Márcz. 20. A »Biharmegyei és nagyváradai Nőegylet« választmányi ülése d. u. 4 órákor az árvaházban.

Márcz. 20. Meggyűlés d. e. 9 órákor.

Márcz. 20. A Biharmegyei Gazd. Egyesület közgyűlése.

Márcz. 22., 23., 26 és 27. Fősorozás a tűzoltó őrtanyán.

Márcz. 23. Felolvasás a v.-velencei Népkörben este 8 órákor.

Márcz. 24. Bőjti felolvasás a kath. körben d. e. 11 órákor

Márcz. 24. A hegyközség tavaszi közgyűlése.

* A Szigligeti-Társaság felolvasó ülése. A Szigligeti-Társaság Nagyváradon, 1901. évi márczius hó 24-én d. e. 11 órákor Szigligeti Ede tiszteletére dr. Kovács S. János, dr. Várnai Ferencz és Ady Endre társ. rendes tagok közreműködésével felolvasó-ülést tart.

* **Hymen.** Leidl Henrik, a szalontai fekete-kőrösi vízszabályozó-társulat főmérnökének szép és nagyműveltségű leányát *Iszt*, eljegyezte Hann Alajos aradi kir. kulturmérnök.

* **Kisevezés és áthelyezés.** Ő Felsőge a király dr. *Bazala* Béla nagyváradai ítélőtáblai tanácsjegyző albirót, a pécskai járásbiróságához járásbiróvá nevezte ki. — *Böhm* Jenő élesdi kir. járásbirót pedig saját kérelmére a nagyváradai kir. törvényszékhez birói minőségben áthelyezte.

* **Az ideai sorozás.** A nagyváradai újonczok a hét végén állanak sor alá: pénteken, szombaton, továbbá a jövő kedden és szerdán. A katonaugyosztály erre vonatkozólag a következő hirdetményt bocsátotta ki: Nagyvárad város, mint sorozó járás részéről közhírré tétetik, miszerint az ideai újonczozás folyó évi márczius hó 22., 23., 26. és 27-ik napján, mindenkor reggeli 8 órákor kezdődőleg az újvárosi tűzoltó őrtanya helyiségeiben tartatik meg és pedig akképen, hogy márczius 22-én az 1880-ik évi születésű és nagyváradai illetőségű I. korosztályu hadkötelesek közül az 1-től 200-ig sorszámmal bírók, márczius hó 23-án az első korosztályból 200-ik sorszámon felül levők és az 1879. évi születésű és nagyváradai illetőségű összes második korosztálybeli, márczius 26-án az 1878. évi születésű és nagyváradai illetőségű összes harmadik korosztálybeli hadkötelesek márczius hó 27-én pedig az I. II. és III-ik korosztálybeli, esetleg magasabb korosztályu összes idegen hadkötelesek állittatnak mérték alá. Felhivatnak ennél fogva az érdekelt hadkötelesek, hogy sorozás végett a jelzett helyen és érdekelt hadkötelesek, hogy sorozás végett a időben pontosan megjelenjenek nek, mert ellenesetben a védtörvényben meghatározott szigoru büntetéssel fognak fenytetni. Végül tudatom, hogy az 1880. évi születésű és nagyváradai illetőségű I. korosztálybeli hadkötelesek részéről a sorshuzás folyó évi február hó 10-ik napján (vasárnap) reggeli fél 9 órákor a kisvárosháza sorozó termében fog megtartatni, a melyen való megjelenésre az illető hadkötelesek, szüleik, vagy gyámjok felhivatnak. Nagyvárad, 1901. évi január hó 26-án. *Darvassy* Lajos, taaácsnok.

* **A közkórház ápolási díja.** Biharvármegye közkórházában az ápolási összeget most újból állapították meg. A napi ápolási összeg 1 kor. 58 fillér.

* **Botrányt okozó román jogászok.** Tegnap éjjel öt román jogász, névszerint *Csinyronch György, Popa Kornél, Csizmás Péter, Scopul József és Popeszkú Aurél* óriási lármával vonultak végig Zöldfa-utcán s egy létrával döngették a boltok vasfüggönyeit. *Kovács László* rendőr hozzájuk ment és csendre intette őket, de ezek a rendőrt gorombán leszidták, minek az lett a következménye, hogy a rendőr mindnyájukat bekísérte a rendőrségre igazolás végett. Az ügyeletes tiszt szabadon bocsájtotta őket. Alig mentek azonban ki a kapun, újból folytatták előbbi viselkedéseiket sőt betörték *Klein Miksa* sas-utcai lakos továbbá *Schütz Albert* ügyvéd és *Fassie Pál* törvényszéki bíró lakásának ablakait. Ekkor a rendőrök utánnok szaladva Csizmás Pétert éppen akkor fogták el, mikor az özv. *Heldné* ablakait beütötte. Bevitték újból a rendőrségre.

* **Márcz. 15. Esküllőn.** Az esküllői áll. eliskolának f. év márczius hó 15-én reggel 8 órakor kezdve isteni tisztelettel szép hazafias ünnepe volt, amely meggyőződést nyújtott, hogy micsoda derék munkát fejtett ki a tantestület. A szép ünnepélyen nemcsak az iskolaszék elnöke, hanem az iskola gondnokasága nagyobb része és a község lakosai is nagyobb számmal voltak jelen. Megjegyzendő, hogy a község oláh s így a növendékek is oláh ajkúak. A legnagyobb éberséggel hallgatták a növendékek által előadott szavaltokat és hazafias éneket. A tapasztalatokról örömmel adtak kifejezést annak, hogy oly tiszta magyarsággal és lelkesedéssel szavaltak és énekeltek, hogy oda illenék tiszta magyar ajkú iskolába. Ezen igen kitűnően sikerült szép hazafias ünnepelés nagy érdeme ugy Papp Irma tanítónőnek, valamint Papp Gusztáv áll. tanítónak, ki a hazafias ünnepelés vezetője is volt — s mint a ki odaadással, szeretettel s lelkes déssal ápolja a hazafias tanügyet. Kívánatos, hogy minden oláh ajkú községben el látva állami iskolával, ilyen szellemben folyjanak az iskolai hazafias ünnepélyek. (B. S.)

* **A művész- és a gyermekkorházra.** *Barbi Alice* énekművész, a m. kir. Opera tagja abból az alkalomból, hogy az elmúlt szombaton Nagyváradon fellépett az izr. nőegylet hangversenyén, megemlékezett Nagyvárad egyik jótékony intézményéről. Vasárnap 100 koronát adományt küldött dr. *Bulyovszky József* polgármester kezéhez, a gyermekkorház alapjára. A jótékony adományért a jövő havi jelentésében mond köszönetet a polgármester.

* **Halálozás.** *Kádár János* nagyváradai ismert nagykereskedő súlyos csapás érte: édes atyja, *Kádár József* állami állatorvos meghalt Tisza-Polgáron. Temetése holnap lesz.

* **Korcsmai verekedés.** A vasárnapi munkaszünetes napot hatalmas verekedéssel zavarták meg Velenczén. Egy kolozsvári-utcai oláh csapású csapat, mely reggeli óta híres találkozó helye a duhajkodó legényeknek, táncközben összeszólkóztak a parasztleányok a katonákkal a fehérsépen. Eleinte a civilek uralták a helyzetet, sőt két katonának a szuronyát is elvették. De később a pajtásaik segélyére jöttek a hadfiaknak s a hüvelyéből kihuzott szurony hamar eldöntötte az ütközet sorsát. A háborusdi óriási csődületet idézett elő a Kolozsvári-utcán; a környéken a boltokat mind bezárták. A rakoncátlan katonákkal a velencei városházáról kivonult rendőrség nem tudott boldogulni; a nagy kavardásnak csak a szuronyos katonai őrzőket vetett véget, mely a verekedő katonák kolompasait összefogdosta és a várba bekísérte. A verekedők közül többen súlyosan megsebesültek. A rendőrség is többieket letartóztatott.

* **Az »apostol« temetése.** A pecze-szóllósi szociálista apostolt, *Papp Lászlót*, aki szíven lőtte magát, vasárnap óriási közönség jelenlétében temették el. A pecze-szóllósi tüző-egylet testületileg, gyászavont nemzeti

lobogóval jelent meg a temetésen, amelyet *Vidovich György* tb. kanonok végzett. — Nagyváradról különösen az elvtársak jelentek meg száznál többen, de semmi tüntetés, vagy beszéd nem volt. A temetés végével a közönség elénekelt a sirnál a »Hymnuszt« és a »Szózatot«. — Azt az értesítést vettük, hogy *Papp László* minden szociális elve mellett rajongó hazafias érzelmű s e mellett vallásos is volt. Az öngyilkosságot is márczius 15-én éjjel 12 óra után követte el, hogy ezzel szabadságszeretét demonstrálja. Különbösen önmagával meghasonlott ember volt, akit az kergetett a halálba, hogy eszméjét rajongásig nem követlék.

* **Linchelés egy tenkei lakodalmon.** Dénes Sándor elzüllött ember Tenkén egy lakodalmas házhoz ment s ott garázdálkodni kezdett. A násznép aztán tulságos radikális kurával élt a garázdá emberrel szemben. Dénest egyszerűen kidobta az utcára s ott a lakodalmas publikum egyszerűen agyon taposta a szerencsétlen embert, aki belső elvérzés következtében egy órai kínlás után meghalt.

* **Gyászrovat.** A tél vége és a tavasz kezdete szokatlanul nagyon pusztít. Nagyváradon annyi a halálozás, pedig semmi járvány, vagy fertőző betegség nem uralkodik nálunk.

Részvétellel értesülünk a következő gyász esetekről: Súlyos veszteség érte dr. *Kazay Kálmán* orvost, ifjú, viruló neje tegnapi éjjel hajnalban rövid szenvedés után meghalt. A családi gyászjelentés a következő:

Mélyen megtörve tudatjuk a forrón szerető feleségnek, a leggondosabb édesanyjának, a jó leánynak, hű testvérnek és szerető rokonnak *Dr. Kazay Kálmán* szül. Magyar Honának f. évi márczius hó 17-én, hajnali 2/4 órakor, életének 26-odik, boldog házasságának 7-ik évében rövid szenvedés után történt elhalálozását. Felejthetetlen halottunk földi maradványai márczius hó 19-én d. e. 10 órakor fogynak Szt.-János-utca 458. sz. háztól az ev. ref. egyház szertartása szerinti ima után az olasz-i közsírkertben örök nyugalomra tetetni. Kedves halottunk végtisztességétélre rokonainkat, jó barátainkat és ismerőseinket bánatos szívvel meghívjuk. Nagyvárad, 1901. márczius 17. Dr. *Kazay Kálmán* férje, *Hónka, Irénke, Kálmán, Magda* gyermekei. Magyar Bálint édes apja. Magyar Sándor, Magyar Erzsike férj. Dr. *Gödény Sándorné* testvérei. Dr. *Gödény Sándor* sógora. *Kazay Róza* sógornője.

Egy széles körben ösmert derék matróna elhunytáról is vettünk hírt. Özv. *Gyagyovszky Jánosné* tegnapi éjjel, 72 éves korában hunyt el. Temetése ma, kedden délután lesz. — Tegnap délután helyezték örök nyugalomra Nagykerekiben *Szabó Pálné* szül. *Nemes Julián*át, nagy részvét mellett. Az elhunyt öreg nő 64 évet élt.

* **Baleset.** *Szakács Árpád* nagyváradai 13 éves napszámos fiú a Moskovits gyártelepen egy ház bontásnál dolgozott s oly szerencsétlenül esett le saját vigyázatlansága folytán, hogy ballábát bokában eltörte.

* **A modern építkezésnél nagy tért hódított magának a Cément.** Nem is sok ideje annak, hogy ezen kitűnő kötőanyagot csak a nagyobb szerű monumentális építkezéseknél használták és ma már nincsen olyan jelentéktelen épület a melynek építésénél nélkülözhető volna. A Beocsini Cémentgyári Unió, hazánk leghatalmasabb cémentgyára nagy szolgálatot tett az építkező közönségnek midőn helyben *Rosenberg László* urnál egy gyári raktárt létesített és ez által a legolcsóbb beszerzési forráshoz juttatta.

IRODALOM.

Marton Gaby könyve. Egyik legkedveltebb nagyváradai tárczaíró, *Marton Gaby* »Káprázatos« cíművel adja ki megjelent tárczáit. Az ügyes tollal megírt apróbb-nagyobb tárczák bizonyára széles körben fognak elterjedni; előfizetési ára egy kötetnek 2 korona 40 fillér.

TANUGY.

A községi iskolák államosítása.

A nagyváradai iskolák államosítása tárgyában megindultak a város és a kultuszminiszter közt a tárgyalások. A kir. tanfelügyelő átírt a városhoz s kéri, hogy az utóbbi évekről szóló költségvetését a községi iskoláknak, a tanítók fizetési kimutatását, a város térképét stb. szolgáltatassák át, mivel ezekre szüksége van a tárgyalásoknál a városnak. A tanács elrendelte a kért adatok átszolgáltatását.

EGYESÜLETEK

A nagyváradai kereskedő ifjak köre szép sikerrel tartotta meg vasárnap délután a kereskedelmi Csarnok disztermében márczius 15-iki ünnepélyét. A műsor, melynek meghallgatására szépszámu közönség gyűlt össze, *Fischer Emil* elnöki megnyitójával kezdődött, melyben lelkes szavakban ismertette a márcziusi nagy napok jelentőségét. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után *Nuszbaum Marcell* olvasta fel gonddal megírt tanulmányát, melyben szépen fejtegette a márcziusi események előzményeit. *Mayr Gyula* és *Weisz Mór* hazafias dalokat szavaltak, élénken, lelkes előadásukat a közönség megtapsolta. Az ünnepély kiemelkedő pontja *Szathmáry Ferencz* joghaligatónak felolvasása volt, a ki nagy lelkesedés közepette adta elő művészileg megírt s költői szépségben gazdag tanulmányát, melyben a márcziusi eszmék jelentőségét találóan ecsetelte. Az ünnepély a Hymnus eléneklésével végződött.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Kedd: A csárda virága.
Szerda: Kis alamuszi.
Csütörtök: Stuart Mária (Paulainé v. j.)
Péntek: Gésák (Miss Mary Halton föllépe.)
Szombat: Gésák (Miss Mary Halton föllépte.)

Három testőr.

A három testőrben van három személy, a kik nem léteznek. A tegnapi előadásban pedig volt három szereplő, a ki nem volt a színlapon. Eppen három szerep volt más kézben, mint e hogy a színlap jelezte. Így aztán nem csoda, ha az előadás sem volt valami pompás. Az első felvonás éppen nagyon lapos volt. Ez azonban nem egészen a szereplők hibája, hanem a színház jeles felépítőjé és tervezőjé, a kiknek jóvoltából maennap ketten-hárman meghülhetnek az óriási léghuzamban, mely a színpadon keresztül fűtyöl.

A csekély számu közönség csak a második felvonásban kezdett érdeklődni az előadás iránt. Innen kezdve legalább nem volt unalmas. Ballát elég jól, bár nem teljesen pótoita *Könyves Jenő* (Rátky), Szarvasit *Dési Alfréd* (Hortovay), Erdélyit *Gálly* (Floris). Utóbbi maga is be volt rekedve. Nagyobb férfiszerep csak *Bérczi* (Polacsek) és *Nyárai* kezében (Kosinczky) maradt meg, a kik voltaképp az előadásban a lelket fenntartották. Velük osztottak a sikerben *Balázs Olga* (Róza), *P. Szép Olga* (Liza), s a kiket előbb említettünk: *Dési* és *Könyves*. Valamennyien diszkrétül komikus előadással igyekeztek hatni, ami sikerült is. Kivételt egyedül *Füredi* tett, a kinek azonban igen jól áll a tulzás, valamint

Madas, akinek viszont semmi sem nagyobb akadály a művészi haladásban, mint a szeretlen tulzás.
K. A.

Változás a műsorban. A mára hirdett Medea előadását bizonytalan időre el kellett halasztani az egyik főszereplő: Szarvasi Sándor rekedtsége miatt. A Medea helyett ma »A csárda virága« című nemrég bemutatott népszimű kerül előadásra főszerepeiben Ballánéval, Bognárral, Gáthyval.

Miss Mary Halton vendégszereplése. A híres vendég művésznő fellépésére vonatkozólag Somogyi Károly a következő színházi jelentést adta ki:

Színházi jelentés! Van szerencsém Nagyváradi és vidéke n. érd. közönségét tisztelettel értesíteni, miszerint *Miss Mary Halton* világhírű operett-primadonna 1901. évi márczius hó 22-ik és 23-án a Gésák című operettében fog vendégszerepelni.

Egyben tudatom, hogy mindkét estén a Tekintetes Színházi bizottság jóváhagyásával teljes bérletszűnetet tartok.

A helyárak a következők lesznek: Nagy páholy 8 frt 75 kr. Első emeleti és földszinti páholyok 7 frt 50 kr. Másodemeleti (szinész) páholy 5 frt. Zsölle 1 frt 90 kr. Körszék 1 frt 50 kr. Támlásszék 1 frt. 25 kr. Erköly I-ső sor 75 kr. II-ik sor 68 kr. II-ik sor oldal 50 kr. Emeleti zártzék 40 kr. Földszinti állóhely 75 kr. Tanuló- és katonajegy 40 kr. Karzat álló 25 kr.

A t. bérlők elővételi jogait szem előtt tartva a jegyváltást a következőképen állapítottam meg:

A t. bérlők jegyeiket mindkét estére márczius 20-ikán d. e. 10 órától 12-ig és d. u. 3 órától 5-ig válthatják, azontul a ki nem váltott bérletjegyek is eladatnak.

Tájékoztás végett azt is tudatom, hogy a márczius 22-iki Halton-estére a páratlan és márczius 23-án tartandó Halton-estére a páros bérlők tarthatnak jogot jegyeik kiváltására a fent jelzett ideig.

Jegyek, valamint a visszamaradt bérletjegyek mindkét estére márczius 21-én d. e. 10 órától 12 óráig és d. u. 3 órától 5 óráig előre válthatók.

Teljes tisztelettel
Somogyi Károly,
igazgató.

A karmester jubileuma. Szerdán Delin Henrik karmester muzsikus pályájának huszonöt éves fordulóját ünnepli a színház énekes ensemble-ja. Ez alkalomból a *Kis alamuszi* kerül színre főszerepében *Orley* Flórával, kinek Letoriere vicomte híres alakítása. A többi főszerepeket az énekes személyzet elsőrendű tagjai játsszák.

Paulayné Nagyváradi. Paulayné Adorján Berta csütörtökön érkezik Nagyváradra s az este a *Stuart Mária* című szerepében vendégszerepel színpadunkon. Erzsébetet a darabban Balázs Olga fogja játszani.

Viceadmirális. A szezon egyik legfényesebb sikerének ígérkező attrakciója foglalkoztatja most a színháznak ugyszólván egész személyzetét. Millöcker kitűnő látványos operettjére: a »Viceadmirális«-ra készülnek lázasan. A darabhoz az igazgató, ki a próbákat személyesen vezeti, fényes díszleteket készíttetett. A Viceadmirális valószínűleg még e hóban bemutatásra kerül.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 155.

Idénybéri. 153 sz.

Nagyváradon, kedden, 1901. márcz. 19-én

A csárda virága.

Népszimű.

S Z E M E L Y E K :

Ozv, Markos Mártonné, a Maszlagos csárda kocsmaármánya — Benkő Jolán
Zsuzsi, Ipoly Jósikáné — — — Balázs Olga
Gazsi, (kese) — — — — — Bérczi Gyula
Ipoly Jóska, fiatal gazda — — — Deésy Alfréd
Köd Gyurka, számadó gulyás — — — Peterdy Sándor
Tecza, a leánya — — — — — B. Csik Irén
Kineses Kazal Tamás, gazda — — — Bognár János
Délézeg Pista, unokaöccse — — — Gáthy Kálmán
Fehér Panna, Kazal gazdassz. — — — Erdei Berta
Guzs János, sósfalvi kántor — — — Fűredi József
Kobak Máté (Kovács Máté) — — — Rákossy Gáspár

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölve 1 frt 50 kr. Körszék 1 frt 20 kr. Támlásszék 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Kezdeté 7 órákor, vége 10 órákor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órákor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holnap szerdán, márcz. 20-án

A kis alamuszi.

Operette.

TAVIRATOK.

A kath. autonómia.

Budapest, márcz. 18. (Saj. tud. táv.) Az autonómia huszonhetes bizottsága Szapáry gróf elnöklete alatt ülésezett. *Sághy* sem a püspökök, sem a kormány nyilatkozatában nem talál megoldást.

Zichy Nándor gróf élesen kritizál s a katolikus alapítványoknak az erdélyi katolikus státus módjani kezelését óhajtja.

Apponyi Albert gróf fejtegeti a különbséget a püspökök és a miniszter álláspontja között. A huszonhetes bizottság eredeti álláspontjához ragaszkodik. A kormány álláspontját nem oszthatja, hogy a katolikus alapokat kezelje. Szűkebb bizottságot indítványoz, hogy az alapítványok viszonyát, szemben a kegyuréval meghatározzák.

Vilmos császár állapota.

Budapest, márcz. 18. (Saj. tud. táv.) Vilmos császár arczebe egészen behégedt s fájdalma nincs. Egészségi állapota teljesen kielégítő.

Az elégedetlen zsidók.

Budapest, márcz. 18. (Saj. tud. táv.) Az itteni zsidó hitközség tagjai nagy mozgalmat kezdtek a hitközség előjárósága ellen, mert a husvétii laskát és pászka lisztet Bécsből hozatja s 50 frt büntetéssel akarja sújtani azon zsidókat, akik nem Bécsből szerzik be ilyen husvétii szükségleteiket. Az elégedetlenség nagy a hitközség ellen.

Egy pénztárnok öngyilkossági kísérlete.

Székesfehérvár, márcz. 18. (Saj. tud. táv.) Pribék Mihály 72 éves nyugalmazott városi pénztárnok öngyilkossági szándékkal a vonat kerekei elé ugrott, azonban az öngyilkosságot megakadályozták. A sebesülés csekélyebb.

Meglőtt szerkesztő.

Bécs, márcz. 18. (Saj. tud. táv.) *Rodays* a párisi »Figaro« szerkesztője, akit *Castellane* gróf párbajban meglőtt, túl van a veszélyen; a czombjából kivették a golyót. Mikor a golyó testébe furódott, egyetlen szó jött ki ajkán:

— Megkaptam.

Ellenfele hozzá ment s kezet fogva vele azt kérde:

— Nagyon szenved?

— Nem! — válaszolt *Rodays*.

NYILTÉR.*

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Miután a köztem és dr. Mayer László városi t. orvos közt felmerült ügyben téves és a valóságnak meg nem felelő híresztelésekről nyertem tudomást, kénytelen vagyok a való tényállás helyes feltüntetése czéljából közölni az alábbi levelet, melynek szives közlésére ezenel felkérem:

Tekintetes

Szokolay Tamás ügyvéd urnak

Nagyváradon.

Kedves Barátunk!

A dr. Mayer László tisztii orvos ural felmerült ügyedre nézve adott becses megbízásban eljártunk s most, amidőn a nekünk kézbesített iratokat névszerint a Nagyváradi 1901. évi márcz. 2-án dr. Popovics Miklós, Kérchy Péter, Keledy József és dr. Wavrek Kálmán urak által felvett jegyzőkönyvet, továbbá a Kulcsár József és Vas Erzsébetnek kir. közjegyző által hitelesített és dr. Mayer László tisztii orvos ur elleni vallomásaikat csatolva visszajuttatjuk, értesítünk a következőkről:

Ügyedet átvizsgáluk s a következő megállapodásra jutottunk: az 1901. márczius 2-án felvett jegyzőkönyv első pontjában azon beszúrta: »valóságnak meg nem felelő« szavakból dr. Mayer László ur megbízottjai dr. Popovics Miklós és Kérchy Péter urak részéről ellened sértés a legtávolabbról sem magyarázható ki, mert jóllehet, hogy a beszúrás adhat szándékoságra is gyanút, de az illető urak egyénisége s a tényközléséből kifolyólag mást felténned, minthogy ők kizárólag felük nevében és szavaival szólottak, nem lehet, éppen ezért a legtávolabbról sem tartottuk szükségét annak, hogy nevezett uraktól a jegyzőkönyvbe tett beszúrás iránt felvilágosítást kérjünk.

A jegyzőkönyv második pontját illetőleg a te volt megbízottjaid Keledy József és dr. Wavrek Kálmán uraktól felvilágosítást kértünk arra nézve, hogy te mily információt adtál nekik. Nevezett urak az idecsatolt nyilatkozatot adták (Alább közöltetik). E nyilatkozatból meggyőződünk, miszerint megbízottjaidnak teljesen ugyanazon információt adtad, mint nekünk, hogy ők információd értelmében jártak el, hogy a legtávolabbról sem a te akaratod és nevedben tagadták meg a fegyveres elégtételt, — végre, hogy a jegyzőkönyv második pontjában azon kitétel, hogy »a fent szövegezett jelentést nem tette« a tényeknek megfelel, mert azon pont azonnal megadja a kellő magyarázatot a történet mikéntjéről s így a jegyzőkönyv első pontjának végszavai, melyekben az állítólagos

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

jelentés van körülírva, csakis valami tévedésen alapulhatnak, minck folytán megbizottjaid más-ként nem is feleltek. Megbizottjaidnak eljárásukért és felvilágosításukért nevedben őszinte köszönetet mondottunk.

A jegyzőkönyv harmadik pontjára nézve teljesen osztottuk azon nézetet, hogy dr. Popovits Miklós és Kérchy Péter urak tényleg bevégeztek jelentették ugyan a te megbizottjaid-dal szemben az ügyet, de dr. Mayer László ur jogosan és szükségszerűleg kérhetett volna tőled újabb elégtételt és újabb megbizottak megnevezését s mivel ő ezt tenni 8 nap is elmulasztotta, nehogy te a legtávolabbról is vándorolható legyél, most amidőn súlyos betegségéből már némileg felépültél helyesen tetted, hogy az ügy elintézését újból kérted s kerülni kívánod a bevégezten lovagias ügyet. — Folyó hó 10-én megjelentünk dr. Mayer László urnál, ott megbizásodat előadtuk, mire dr. Mayer László ur kijelentette, hogy 24 óra alatt megnevezi megbizottait, ezt azonban nem tette, hanem az ide csatolt levelet küldte.

Midőn dr. Mayer László ur levelében megtagadja a lovagias ügy további tárgyalását, azt jelenti ki, hogy ő törvényes uton keres igazságot.

Ily körülmények között a mi megbizottsunk tovább nem terjedhet s azt azzal adjuk vissza, hogy nézetünk és meggyőződésünk szerint te a lovagiasság minden követelményének megfeleltél.

Nagyváradon, 1901. márczius 11-én.

Tiszteelő barátaid:

Glatz Antal s. k.

Pallay Lajos s. k.

Minthogy betegségemben eddig nem tehettem, csak most teszem, közzé e levelet, melyből azt hiszem bárki az egész tényállás való képét tökéletesen megalkothatja magának.

Nagyvárad, 1901. márcz. 18.

Kiváló tisztelettel:

Szokoló Tamás.

Van szerencsénk az igen tisztelt mérnöki kar, építészek, építkezési vállalkozók és építkező közönség tudomására hozni, hogy

gyárunk képviselőivel és gyártmányaink kizárólagos elárúsításával

a nagyváradi piacon és Biharmegyében sok éven át volt buzgó munkatársunkat

Rosenberg Izsó urat

biztuk meg, a kit az említett területen bármely üzletnek nevünkben való megköltésére feljogosítottunk.

Beocsini Czemmentgyári Unió,
Redlich, Ohrenstein és Spitzer

KOZGAZDASAG.

Házalás ripáriával. A földművelésügyi miniszter leiratot intézett Biharvármegyéhez, amelyben felemlíti, hogy egyesek ripáriával házalnak, amelyeknek nagy része nem egészséges, nem fakad meg. Utasítja a hatóságokat, miként figyelmeztessék a gazdákat, hogy ne vegyék az ilyen ojtványokat, mert csak károsodnak ezáltal.

Forgalmi kimutatás 1901. évi márcz. hó 12-ről. Tiszta buza körülbelül 700 hltr, kétszeres buza 120 hltr, rozs 290 hltr, árpa 120 hkl, zab 200 hltr, tengeri 360 hltr, burgonya 400 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 110 drb, félhizott 370, sovány 250, süldő 1200, malacz 1500, hizott marha 25, jármás ökör 1340, fejős tehén 610, borju 500, bivaly 20, juh és kecske 95, ló 1952.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, márcz. 18.

Osztrák hitel	703.—
Magyar hitel	717.50
Allamvasut	692.—
Rimamurányi	500.50
Magyar jelzálog	464.—
Szigótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, márcz. 18.

Buza októberre	7.75
Buza áprilisra	7.60
Tengeri	5.30
Rozs okt.	6.68
Zab ápr.	6.23
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. márcz. 18-án.

Magyar aranyjárdék 4%	118.25
Magyar koronajárdék	92.90
Magyar vasuti kölcson aranyban 4,10%	121.—
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2,10%	100.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	92.75
Italmérési jog megváltási kötvény	99.80
Horváth-szlavónföldtehermentési kötvény	93.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	172.50
Tiszaszabályozás s zezedi sorsjegyek kölcson	145.—
Osztrák járdék papírban	98.40
Osztrák járdék ezüstben	98.30
Osztrák káárdék aranyban	117.75
Osztrák korona járdék	97.80
Osztrák államsorsjegyek	141.50
Osztrák magyar bank részvény	16.75
Magyar hitelbankrészvény	724.50
Osztrák hitelintézet részvény	692.—
Párisi vista	95.85
20 frankos arany (Napoleonó'or)	19.08
Németbirodalmi márka	117.45
London vista	240.40
20 márkás arany	28.50

a származtatási felolcs:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,
számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.